

Charakteristika vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura

1. stupeň

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace na 1. stupni se zaměřuje na utváření a rozvíjení komunikačních dovedností, na dobrou úroveň jazykové kultury a správné vnímání různých jazykových sdělení.

Obsah této vzdělávací oblasti se realizuje ve vzdělávacím oboru Český jazyk a literatura. Z dovedností získaných v tomto oboru vychází schopnost správně a citlivě užívat mateřský jazyk jako základ srozumitelné mezilidské komunikace.

Vzdělávací obsah daného oboru má komplexní charakter. Zahrnuje tři vzájemně se prolínající složky:

- Komunikační a slohová výchova - žáci se učí souvisle vyjadřovat, správně a kultivovaně používat mateřský jazyk v běžných situacích, rozvíjet slovní zásobu, v praxi umět používat základní pravidla stylistiky, umět vnímat, chápat a kriticky posoudit obsah přečteného nebo slyšeného sdělení
- Jazyková výchova - žáci si osvojují techniku čtení a psaní, seznamují se se systémem, strukturou a bohatostí českého jazyka a osvojují si jeho pravopis. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení a tím k přehlednému a srozumitelnému vyjadřování, prohlubuje obecné intelektové dovednosti, jako jsou schopnosti poznávat různé jevy, určovat jejich shody a odlišnosti, třídít je podle určitých hledisek a dospívat k jejich zobecnění
- Literární výchova - rozvoji čtenářských dovedností a návyků, ke kterým patří čtení s porozuměním, interpretace literárních textů, jejich rozboru a hodnocení a seznámení s nejdůležitějšími literárními žánry a formami. Na základě individuální i společné četby, návštěv veřejné knihovny a literárních pořadů si tříbí čtenářský vkus a podporuje trvalý zájem o četbu. Součástí Literární výchovy je pochopení funkce divadla, filmu, televize, internetu a ostatních médií.

Vedle analyticko-syntetické metody čtení může probíhat v některých třídách výuka čtení genetickou metodou. Výběr jednotné metody pro třídu je v kompetenci učitele. Při výuce psaní lze kromě spojitého písma vyučovat písmo nespojitě (např. Comenia Script).

V rámci vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura jsou žáci vedeni k bezpečnému využívání digitálních technologií. Učí se informace elektronicky vyhledávat a také posuzovat, upravovat a zpracovávat na úrovni přiměřené jejich věku a schopnostem. Příležitostně žáci vytvářejí digitální obsah v některém textovém editoru. Učí se rozpoznávat fakta od klamů, seznamují se s nástrahami digitálního prostoru.

Do předmětu Český jazyk jsou zahrnuta průřezová témata Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova a Mediální výchova. Předmět má v 1. až 3. ročníku časovou dotaci 9 hodin týdně, ve 4. a 5. ročníku 7 hodin týdně a je realizován ve vyučovacích hodinách. Hodnocení se provádí na základě klasifikačního řádu školy.

2. stupeň

Český jazyk a literatura je zařazen také jako samostatný předmět v 6. – 9. ročníku s dotací 5 hodin týdně v 6. ročníku a 4 hodiny týdně v 7. - 9. ročníku. Je členěn na komunikační a slohovou výchovu, na jazykovou výchovu a literární výchovu.

Výuka bude zaměřena především na komunikační dovednosti žáků, vhodnou interpretaci přečteného textu, na jednoduchý popis struktury jazyka literárního díla, na výběr vhodné individuální četby a její zpracování. Výuka bude doplněna kulturními akcemi – divadla, literární pořady a exkurze. Žáci aplikují pravopisné i gramatické jevy. Naučí se rozlišit a používat spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu. Samostatně používají samostatné příručky, slovníky, internetové stránky. Spisovně vyslovují běžně užívaná cizí slova.

Učitel vede žáky k bezpečnému využívání digitálních technologií, učí je informace nejenom elektronicky vyhledávat, ale i kriticky posuzovat, upravovat a zpracovávat v hodinách mluvnice, stylistiky a literatury. Ve slohové a komunikační výchově žáci píší, vytvářejí digitální obsah v některém textovém editoru. Odlišují emotivní texty a argumentační klamy od faktů. Žáci kriticky pracují s informacemi a různými texty na internetu, získané informace umí ukládat, organizovat a sdílet (např. formou prezentací) se spolužáky a učiteli, umí pracovat se zdroji (Internetová jazyková příručka, online slovníky, weby knihoven).

Metody a formy spolupráce založené na spolupráci žáků ve dvojicích a ve skupinách budou cíleně směřovat k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků. Důraz bude kladen na objektivní sebehodnocení žáků.

Obsahem oboru Český jazyk a literatura je naplňování výstupů vzdělávacího oboru a souvisejících tematických okruhů, průřezových témat RVP pro základní vzdělávání – Osobnostní a sociální výchova, Mediální výchova, Multikulturní výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských souvislostech a globálních souvislostech.